

## Τα ελληνικά μελισσοκόφια

Γιώργος Μαυροφρύδης  
Εργαστήριο Βιογεωγραφίας και Οικολογίας  
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Η καλαθοπλεκτική είναι μια πανάρχαια τέχνη η έναρξη της οποίας ανάγεται στη 10η χιλιετία π.Χ. Πότε ωστόσο ξεκίνησε ο άνθρωπος να κατασκευάζει πλεκτές κυψέλες παραμένει σε εμάς άγνωστο. Σε κάθε περίπτωση, πλεκτές κυψέλες, μελισσοκόφια, ήσαν σε χρήση, σύμφωνα με μαρτυρίες Λατίνων συγγραφέων, τον 1ο αιώνα μ.Χ., ενώ οι πρώτες σχετικές αναφορές σε ελληνικές πηγές ανάγονται στον 4ο μεταχριστιανικό αιώνα.

Στην Ελλάδα ήσαν σε χρήση σε πλεκτή μορφή όλοι οι κύριοι τύποι παραδοσιακών κυψελών, ήτοι ο οριζόντιος μονόστομος ή δίστομος, ο κάθετος επίστομος και ο κάθετος ανάστομος ή αμφίστομος. Οριζόντια μελισσοκόφια απαντούσαν στα νησιά Αμοργό, Ικαρία, Χίο, Λέσβο, Σύμη, Αντικύθηρα, καθώς και στην Κύπρο. Ήσαν ωστόσο γνωστά και σε περιοχές της Μακεδονίας, όπου τα μεταχειρίζονταν πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία.

Επίστομα μελισσοκόφια χρησιμοποιούνταν στη βόρεια και κεντρική ηπειρωτική Ελλάδα και στα νησιά Θάσος, Άγιος Ευστράτιος, Σκύρος, Άνδρος και Κέρκυρα. Παλαιότερα, Έλληνες μελισσοκόμοι τα μεταχειρίζονταν στον Πόντο, στη Βιθυνία, στην Ανατολική Θράκη και στην Τένεδο. Με τα κοφίνια αυτά, πέραν της στατικής, ασκείτο και νομαδική μελισσοκομία, σε κάποιες περιπτώσεις (Θάσος, Χαλκιδική, Αττική) μεγάλης κλίμακας.

Ανάστομα και αμφίστομα μελισσοκόφια κινητής κηρήθρας ήσαν σε χρήση στην κεντροδυτική Κρήτη, στα Κύθηρα, στην ανατολική Πελοπόννησο, στα νησιά του Αργοσαρωνικού, στην Αττική και στην Κέα. Παρόλο που οι κυψέλες αυτές δεν θεωρούνταν ιδιαίτερα κατάλληλες για μετακινήσεις, εντούτοις, σε κάποιες περιοχές χρησιμοποιούνταν και για νομαδική μελισσοκομία.

Η κατασκευή των μελισσοκόφινων πραγματοποιείτο κυρίως από τους ίδιους τους μελισσοκόμους. Σε κάποιες περιοχές ωστόσο, όπως στην Κρήτη και την βορειοανατολική Πελοπόννησο, αρκετοί μελισσοκόμοι συνήθιζαν να τα προμηθεύονται από επαγγελματίες καλαθοπλέκτες, Έλληνες ή μετακινούμενους Ρομά.

Στις μέρες μας η χρήση μελισσοκόφινων έχει στην ουσία εγκαταλειφθεί και μόνο στη Χαλκιδική τα χρησιμοποιούν ορισμένοι, ως εργαλεία κατά τη σύγχρονη άσκηση της μελισσοκομίας, για την παραγωγή πρώιμων μελισσοσμηνών. Σποραδικά και σε μικρούς αριθμούς απαντούν και σε κάποιες άλλες περιοχές, κυρίως για λόγους διατήρησης της παράδοσης.